

Jakelussa mainituille

Valtiovarainministeriön kannanotto hallinnonalan tilivirastojen ja talousarvion ulkopuolisten rahastojen vuoden 2007 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista

Valtiovarainministeriö antaa talousarvioasetuksen (1243/1992) 66i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanottonsa hallinnonalan tilivirastojen ja talousarvion ulkopuolisten rahastojen vuoden 2007 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteutuminen

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimii tilikaudella 2007 ministeriö mukaan lukien kuusi tilivirastoa ja kaksi rahastoa. Tähän tilinpäätöskannanottoon on sisällytetty mukaan myös 1.1.2008 sisäasiainministeriön hallinnonalalta siirtyneet Ahvenanmaan lääninhallitusta sekä tilivirastona samasta ajankohdasta toimintansa aloittaneita lääninhallituksia ja Väestörekisterikeskusta koskevat kannanotot.

Hallinnonalan toimintaa ohjaavat yhteisesti sovitut strategiset periaatteet. Hallinnonalan strategiaa viedään käytäntöön ensisijaisesti vuosittaisilla suunnitteluprosesseilla ja hallinnonalan johtoryhmätyöskentelyllä. Hallinnonalan johtoryhmä linjaa ja kehittää hallinnonalan strategian toimeenpanoa ja hallinnonalan toimintaa ja taloutta sekä arvioi onnistumista tavoitteiden saavuttamisessa. Sovittujen linjausten ja menettelyjen toimeenpano tapahtuu hallinnonalan yksiköissä voimassa olevien toimivaltajakojen mukaisesti.

Valtiovarainministeriö korostaa hallinnonalansa ohjauksessa ministeriön strategiaan sisältyviä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Poikkeamat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteista eivät ole merkittäviä hallinnonalan strategisten päämäärien toteutumisen kannalta. Yksiköiden toiminta on ollut linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa.

Tuloksellisuuden arviointi

Hallinnonalan tilivirastojen toiminta on ollut tavoitteellista ja niille tulostavoiteasiakirjoissa asetetut tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Hallinnonalan toimenpiteet tuloksellisuuden ja sen mittaamisen parantamiseksi ovat olleet oikeansuuntaisia.

Ministeriö on terävöittänyt tulosohjaustaan yhdenmukaistamalla menettelyjä ja ohjeistusta laatiessaan vuoden 2007 talousarvioehdotusta sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2008-2011. Terävöittäminen jatkuu myös tulevilla suunnittelukierroksilla ja sitä tukee osaltaan ministeriön sisäinen hallinnonalan ohjauksen johtoryhmä, jonka puheenjohtaja on alivaltiosihteeri Juhani Turunen ja jäseniä ovat hallinnonalan ohjauksessa ministeriön ylintä johtoa avustavien osastojen päälliköt.

Suunnitteluasiakirjojen rakenne perustuu tulosprismaan kattaen vaikuttavuustavoitteet sekä tavoitteet toiminnalliselle tuloksellisuudelle ja henkisten voimavarojen hal-

linnalle ja kehittämiselle. Tavoitteiden asettamisessa ja niiden toteutumisen arvioinnissa on edelleen kehittämisen varaa. Asettamisessa tulee keskittyä olennaisiin ja keskeisiin, mitattavissa tai arvioitavissa oleviin tavoitteisiin sekä niitä koskevien toimenpiteiden esittämiseen. Tämä mahdollistaa tulosten raportoinnin toimintakertomuksissa ja valtion tilinpäätösasiakirjassa. Toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä tuloksellisuuden raportoinnissa ministeriö edellyttää, että pyydytetyt tiedot toimitetaan ajallaan ja ohjeistetussa muodossa.

Yksiköiden toimenpiteet

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaa vuosittain tilivirastoja koskevat tilintarkastuskertomukset. Yhteenvetona voidaan todeta, että hallinnonalan yksiköiden tilinpäätöstä, tuloksellisuutta ja sisäistä valvontaa koskevat tiedot ovat pääosin olleet luotettavia ja riittäviä. Ministeriö seuraa osana tulosohjausprosessia, että VTV:n huomautukset talousarviosäädösten noudattamisesta tulevat korjatuiksi.

Ministeriön toimenpiteet

Ministeriön vaatimat selvitykset toiminnan suuntaamisen ja tulostavoitteiden toteutumattomuuden johdosta on esitetty yksikkökohtaisissa kannanotoissa. Ministeriö seuraa asioiden kehittymistä tulosneuvottelujen yhteydessä sekä seuraavien vuosien kannanotoissa.

Valtiovarainministeriö kiittää vuoden 2007 toiminnasta ja tavoitteiden saavuttamisesta hallinnonalan virastojen, liikelaitoksen ja rahastojen henkilöstöä.

Jyrki Katainen
Valtiovarainministeri

Mari Kiviniemi
Hallinto- ja kuntaministeri

Raimo Sailas
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

JAKELU: Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori/ Hallinnon ohjaus
Lääninhallitukset
Tilastokeskus
Tullilaitos
Valtiokonttori
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Verohallinto
Väestörekisterikeskus

Tilivirasto- ja rahastokohtaiset kannanotot tilinpäätösvoodelta 2007

Tilastokeskus

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Tuloksellisuus ja sen kehitys

Suomen EU-jäsenyys edellyttää jatkossakin Tilastokeskukselta voimakasta panostamista tilastojen uudistus- ja harmonisointityöhön. EU:n piirissä tilastojen harmonisointi hoidetaan valtaosaltaan säädösten avulla. Toimintavuoden lopussa oli voimassa 247 Tilastokeskusta koskevaa EU-säädöstä. Valtiovarainministeriön arvio on, että Tilastokeskus on suoriutunut hyvin EU:sta johtuvista tilastojen kehittämishankkeista.

Tilastokeskus tuottaa noin 200 tilastoa vuodessa. Nykyisin Tilastokeskuksen kaikki tiedonkeruut voidaan toteuttaa sähköisesti. Sähköisen vastaamisen osuuden lisääntyminen vielä nykyisestään riippuu kuitenkin tiedonantajien halukkuudesta ja mahdollisuuksista antaa tietoja sähköisesti.

Tilastokeskuksen verkkopalvelujen käyttö on vuosi vuodelta lisääntynyt. Toimintavuoden alussa voimaan tullut valtiovarainministeriön asetus Tilastokeskuksen suoritteiden maksullisuudesta antaa Tilastokeskukselle mahdollisuuden supistaa paperimuotoista julkaisutuotantoaan sekä laajentaa verkkojulkaisemista rahoituskehysten sallimissa rajoissa.

Tilastokeskus on kehittänyt tuottavuuttaan tuottavuusohjelmansa mukaisesti mm. digitaalista tilastotuotantoprosessia, jonka osia ovat sähköinen tiedonkeruu, tietojärjestelmien siirtäminen avoimeen ympäristöön, tuotantoprosessien vaiheiden standardointi, monikanavainen tiedonjakelu sekä keskuskoneesta luopuminen vuoden 2008 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö pitää meneillään olevia prosessien ja rakenteiden kehittämistoimia keskeisenä parannettaessa edelleen viraston tuottavuutta sekä kevennettäessä tiedonantajien tiedonantorasitusta.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Toiminnan vaikuttavuus

Tilastokeskuksen toiminnan vaikuttavuus perustuu tuotettujen tilastotietojen relevanssiin, laatuun ja saatavuuteen, viraston tunnettuuteen ja julkisuuskuvaan, erityisesti luotettavuuden näkökulmasta sekä siihen, miten aktiivisesti virasto toimii ja vaikuttaa kansainvälisessä tilastoyhteisössä.

Ministeriö katsoo, että tulossopimukseen kirjatut tilastotietojen relevanssia ja laatua koskevat tulostavoitteet saavutettiin. Toimintavuoden alussa tehty yrityskuvatutkimus huomioiden voidaan tehdä johtopäätös, että Tilastokeskuksen tunnettuus ja kuva luotettavista tilastoista ovat säilyneet vahvoina. Useiden vertaisarviointien tulosten perusteella on tehtävissä myös se johtopäätös, että tulossopimuksen tavoite toteuttaa EU-veloitteet kärkimaiden joukossa toteutui.

EU:ssa vaikuttaminen on muodostunut kansainvälisessä yhteistyössä Suomen EU-jäsenyydestä lähtien tärkeäksi tilastosäädösten velvoittavuuden vuoksi. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä Suomen edustamaa pidättyväistä linjaa sellaisiin uusiin tilastosäädöksiin, jotka eivät ole johdettavissa EU:n päätöksentekoon liittyvistä välittömistä tarpeista.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tulossopimuksessa asetetut tilastotuotannon ja palvelujen suorite- ja laatutavoitteet saavutettiin. Tilastojen julkistuksia oli toimintavuonna runsaat 660. Niistä valtaosa toteutui suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Tilastokeskuksen toiminnan kokonaiskustannukset, 54,6 milj. euroa pysyivät viime vuoden tasolla. Sen sijaan tavoitteeksi asetettua tilastotuotannon kiinteiden kustannusten ja yksikkökustannusten pitämistä vertailuvuoden tasolla ei täysin saavutettu, mikä johtuu eräiden tilastojulkistusten siirtymisestä vuodelle 2008. Kiinteiden kustannusten osuus kokonaiskustannuksista nousi vuoden 2006 tasosta 1,2 prosenttiyksikköä ja tilastotietojen yksikkökustannukset 2,6 prosenttia. Tilastokeskuksen kokonaistuottavuus nousi 0,6 prosenttia edellisvuodesta. Syntyneitä tuottavuushyötyjä käytettiin tavoitteen mukaisesti mm. tilastouudistuksiin ja laadunparannuksiin.

Henkisten voimavarojen kehittämisessä edettiin *Henkilöstö 2010*-ohjelman mukaisesti. Tilastokeskus sai vuoden 2007 Kaiku-työhyvinvointipalkinnon. Palkinnon myöntämisen keskeisenä perusteena olivat johtamisen ja esimiestyön kehittämisessä saadut tulokset.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Ministeriö katsoo, että Tilastokeskuksen toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat antavat kattavan ja informatiivisen kuvan viraston toiminnasta vuodelta 2007. Tätä raportointia on edeltänyt tulossopimuksen toteutumisen käsittely toimintavuoden kesäkuussa ja lokakuussa pidetyissä valtiovarainministeriön ja Tilastokeskuksen yhteisissä seurantakokouksissa sekä koko vuotta tarkasteleva seuranta toukokuussa 2008.

Vuoden 2007 tulostavoiteasiakirja valmisteltiin valtiovarainministeriön ja Tilastokeskuksen välillä ministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Tulostavoiteasiakirjan liitteessä estetyt tunnusluvut kuvaavat varsin hyvin Tilastokeskuksen keskeistä toimintaa.

Tilastoviranomaisten riippumattomuutta ja puolueettomuutta korostavia kansainvälisiä tilastoeettisiä periaatteita noudattaen Tilastokeskus itse ratkaisee sen, mitä tilastoja se tuottaa ja kehittää. Nykyisin huomattava määrä tilastotuotantoa ja sen kehittämistarpeita koskevista velvoitteista tulee EU:sta. Ministeriön mahdollisuudet tulosohjata aidosti tätä viraston toiminnan aluetta ovat siten rajalliset.

Tilastokeskuksen toimenpiteet

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ole tuotu esiin sellaista, mikä olisi edellyttänyt erityisiin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö katsoo, että Tilastokeskuksen vuoden 2007 toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat eivät anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin tulosohjauksen näkökulmasta. Tilastokeskus on varsin hyvin saavuttanut sille tulossopimuksessa asetetut tavoitteet.

Tullilaitos

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Valtiovarainministeriö katsoo, että tullilaitoksen ministeriön kanssa solmiman tulostavoite-asiakirjan tavoitteet ovat toteutuneet merkittävin osin. Tullilaitokselle asetettiin yhteensä 32 tavoitetta vuodelle 2007. Näistä tavoitteista 18 tulli katsoo saavutetun kokonaan ja 11 osittain. Yksi tavoitteista jäi kokonaan saavuttamatta. Yhden tavoitteen toteutumista tulli ei pystynyt arvioimaan, koska tarvittavat tilastotiedot eivät olleet vielä valmistuneet. Lisäksi yhden tavoitteen toteutumisen tulli on jättänyt kokonaan huomiotta. Seuraavassa tavoitteiden toteutuminen käydään lyhyesti läpi tullin tehtäväalueittain.

Ulkomaankaupan tehtäväalue

Tehtäväalueelle asetettiin yhteensä neljä tavoitetta, joista tullin mukaan kaksi saavutettiin kokonaan ja kaksi osittain. Ulkomaankaupan tehtäväalueella toimintakertomusvuoden tulostavoitteet pääosin saavutettiin. Tulli sitoutui määritellyn asiakasstrategian kautta varmistamaan ulkomaankaupan sujuvuuden ja huolehtimaan siitä, että ulkomaankauppaa käyvillä toimijoilla on tasapuoliset kilpailuolosuhteet.

Ministeriö katsoo tullin saavuttaneen ulkomaankaupan tehtäväalueelle asetetut tavoitteet huolimatta toimintaympäristön jatkuvasta muutoksesta. Parin viime vuoden aikana Suomen vienti ja tuonti ovat kasvaneet pitkälle toistakymmentä prosenttia vuosittain, ja erityisesti Suomen ja EU:n kauppa Venäjän kanssa on jatkanut voimakasta kasvuaan lisäten tullin tehtäviä kaakkoisrajalla ja Etelä-Suomen satamissa. Henkilöautojen vienti Suomen kautta Venäjälle kasvoi 28 prosenttia vuonna 2007, mikä merkitsi noin 679 000 henkilöauton vientiä, määrän oltua vuotta aikaisemmin 530 000 autoa.

Myös tulevaisuudessa tullin haasteet liittyvät kiinteästi toimintaympäristön jatkuvan muutoksen hallintaan, joista keskeisimpiä ovat ulkomaankaupan volyymien kasvu sekä sähköisen toimintaympäristön kehittäminen EU:n piirissä (tullikoodeksin kokonaisuudistus ja sähköistä tullia koskeva päätös).

Yhteiskunnan suojaamisen tehtäväalue

Tehtäväalueelle asetettiin kuusi tavoitetta, joista viisi saavutettiin tullin mukaan kokonaan ja yhden osalta arviointi jätettiin tekemättä, koska rikostorjuntaa koskevat tilastotiedot kootaan yhdessä poliisin kanssa ja ne valmistuvat myöhemmin. Valvontastrategian ja sisäisen turvallisuuden ohjelman toteuttamista jatkettiin siten, että PTR -lakia koskeva valmistelu työ saatiin päätökseen.

Tulli on kohdistanut toimintaansa merkittävimpään rikollisuuteen. Resursseja on keskitetty yhteiskunnalliselta vaikuttavuudeltaan merkittävimpien kohteiden selvittämiseen, mutta samalla pienempien tavanomaisten rikosten selvittäminen on jäänyt vähemmälle paljastettujen tullirikosten kokonaismäärän pysyessä entisellä tasolla. Osaltaan tullin tarkastustoiminnan painotuksen muutokseen liittyi myös tullissa toteutettu organisaatiouudistus, jossa Tullihallitukseen perustettiin tarkastusosasto, jonne siirrettiin riskianalyysi, laadunvarmistus ja tullivalvonta entisen valvontaosaston muuttuessa rikostorjunnasta vastaavaksi osaksi.

Ministeriön mielestä tullilaitos on onnistunut yhteiskunnan suojaamistehtävässään kohtuullisesti: valvontastrategia on näkynyt varsinkin sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisessa

yhteistyön tiivistämisessä sekä viranomaisten että yksityisen sektorin välillä (esimerkkinä uudet MOU -yhteistyösopimukset).

Ministeriö katsoo, että myös tulevaisuudessa toimintaympäristö säilyy haasteellisena mm. edellä mainitun ulkomaankaupan volyymien kasvun takia. Lisäksi haasteita valvonnalle lisäävät Schengen - alueen laajentuminen ja pienten tullitoimipaikkojen lakkauttamiset, mikä saattaa lisätä tulevaisuudessa esimerkki liikkuvien valvontaryhmien tarvetta, vaikka toisaalta yhteisön laajentumisen olisi tullut jo vähentää sisämarkkinakaupan valvontaa merkittävästi. Ministeriö on yhtä mieltä tullin kanssa siitä, että Venäjän liikenteen voimakkaan kasvun sitoessa entistä enemmän tullin resursseja, tullivalvonnan taso uhkaa samalla heikentyä Kaakkois-Suomen satamissa ja raja-asemilla. Tästä syystä näyttää huolestuttavalta, että tullivalvonnan paljastamien rikosten määrä on laskenut Kaakkois-Suomen alueella, vaikka samalla tullin toimintaan liittyvät suoritteet ja volyymit ovat kasvaneet melkoisesti.

Fiskaalinen tehtäväalue (verotus)

Tehtäväalueelle asetettiin yhteensä 13 tavoitetta, joista tullin mukaan kahdeksan saavutettiin kokonaan, neljä osittain ja yksi jäi kokonaan saavuttamatta. Tavoitteita asetettiin tuottavuudelle, asiakastyytyväisyydelle, käsittelyajoille ja sujuvuudelle sekä lainsäädännön oikealle ja yhdenmukaiselle soveltamiselle. Verotuksen tehtäväalueella toimenpiteinä tavoitteiden saavuttamiseksi olivat mm. koulutus, prosessien ja tietojärjestelmien kehittäminen.

Autoverotuksessa tuottavuus (kustannukset/verotuotto) heikkeni hieman kustannusten nousua 0,36 prosenttiin verotuotosta (tavoite 0,32%). Tullin mukaan suhdeluvun heikkeneminen johtui henkilökustannusten noususta ja henkilöautojen myynnin vähenemisestä vuonna 2007 sekä autoverolain muutosten takia tapahtuneista verotuksien siirtymisestä vuoden 2008 puolelle.

Valmisteverotuksen tehokkuus ja asiakastyytyväisyys säilyi hyvällä tasolla.

Kun verotuksen alueella on keskitytty lähinnä järjestelmien ja prosessien kehittämiseen, ministeriö kummeksui sitä, miksi tulli ei perustellut päätöstään jättää AHVEN - järjestelmän kehittämishanke pois tietohallinnon hankesalkusta. Sitten tulostavoitteiden toteutumista käsittelevän kokouksen yhteydessä tulli perusteli AHVEN - hankkeen hyllyttämistä sillä, että koko rajaverotussysteemi saattaa mennä tulevaisuudessa uusiksi ja näin ollen AHVEN - hankkeeseen liittyvä kehitystyö jäisi tarpeettomaksi.

Toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys

Työn tuottavuus (suoritemäärä/htv) laskettuna työpanoksella painotetuilla suoritemäärillä parani peräti 7,5 prosentilla (tavoite 3,3 prosentin kasvu) ja taloudellisuus säilyi lähes ennallaan (tulossopimuksessa odotettiin 13,2 prosentin heikentymistä). Taloudellisuuden odotettua positiivisempaan kehitykseen vaikutti osaltaan tietohallinnon menojen siirtyminen eteenpäin.

Tietohallinnon menot jäivät selvästi pienemmäksi kuin oli budjetoitu vielä vuoden 2007 talousarvioesityksessä. Kuitenkin keskeisten järjestelmähankkeiden toteuttamisesta on pidetty kiinni. Näistä mainittakoon mm. uuden toimistojärjestelmän käyttöönotto vuoden 2007 aikana. Toisaalta tullin tietohallinnon kehittämisen luonnollinen siirtyminen ja kustannusten tasaamisen usealle vuodelle voidaan nähdä myös positiivisena asiana. Jo aikaisemmin on tulosohjaajan puolelta arvioitu sitä, onko usean tietojärjestelmähankkeen samanaikainen toteuttaminen ja hankkeiden hallinta sekä siten myös resurssien ja menojen kasvattaminen lyhyellä vuoden ajanjaksolla ylipäänsä mahdollista.

Tullin henkilötyövuosimäärä vuonna 2007 oli 2 545, mikä oli 38 htv vähemmän kuin edellisenä vuonna (-0,6 %). Ministeriön mielestä kehitys näyttää hyvältä varsinkin, kun vielä

tulostavoiteasiakirjassa esitettiin vuoden 2007 henkilötyövuosimääräksi 2 603. Näin siistiä alitti HTV-kehityksensä peräti 58 htv:lla. Ministeriö pitää suotavana, että tuottavuuskehitys jatkuisi myös lähitulevaisuudessa yhtä hyvänä.

Toimintamenojen kasvu johtui ennen kaikkea henkilöstömenojen kasvusta (3 milj. euroa), toimitilamenojen kasvusta (1 milj. euroa), sekä ATK-käyttöpalvelu- ja konsulttimenojen kasvusta (4,5 milj. euroa). Siirtomäärärahakannan kasvu johtui tietohallintoon myönnettyjen määrärahojen käytön myöhentymisestä.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Ministeriö katsoo, että tullilaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat antavat varsin selkeän kuvan tullin toiminnasta vuonna 2007.

Vuoden 2007 tulostavoiteasiakirja valtiovarainministeriön ja tullilaitoksen välillä valmisteltiin pitkälti yleisen ohjeen mukaisesti, ja tavoitteita asetettiin kaikille tuloksellisuuden osa-alueille (vaikuttavuudelle, tuottavuudelle, taloudellisuudelle, suoritteille, laadunhallinnalle, resursseille). Toiminnan tuloksellisuutta on tullilaitoksen osalta tarkasteltu laajasti useasta eri näkökulmasta. Tavoitteiden asettamisessa ja muodossa on kuitenkin vielä paljon kehitettävää: ne on saatava konkreettisemmiksi ja erityisesti selkeämmin mitattavaksi tai ainakin yksiselitteisemmin arvioitaviksi. Erityisesti laitoksen sisäistä kehittämistä koskevat tavoitteet, jotka edellyttävät epämääräisesti vain (jonkin järjestelmän, toiminnan tms. edelleen) kehittämistä tai jatkamista tms. olisi parempi hylätä kokonaan, ainakin jollei niitä saada täsmennetyiksi laadullisiksi ja/tai määrällisiksi (vuosi)tavoitteiksi. Tulevia tulossovimuksia valmisteltaessa tässä on haastetta sekä tulosohjaajalle että tilivirastolle.

Tulli raportoi sopimuksen toteutumisesta ministeriölle ensimmäisestä vuosipuoliskosta elokuussa 2007 (puolivuotiskatsaus) ja koko vuodelta toukokuussa 2008. Lisäksi tavoitteiden toteutumista tarkasteltiin useissa VM:n ja tullin välisissä kokouksissa. Esimerkiksi tullin tietohallinnon kehittämistä seurataan erillisissä ohjausryhmän kokouksissa, joita pidetty pari kertaa vuodessa.

Tullilaitoksen vuodelle 2007 asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta järjestettiin VM:n ja tullin välinen kokous toukokuussa 2008.

Tullilaitoksen toimenpiteet

Tullilaitoksen voidaan katsoa saavuttaneen suureksi osaksi sille asetetut vaikuttavuustavoitteet kaikilla toiminta-alueillaan. Suurimmat lähivuosien haasteet tullilaitoksen toiminnalle liittyvät toimintaympäristön muutokseen, tietohallinnon kehittämiseen ja EU-hankkeiden mm. sähköisen tullauksen hallittuun läpiviemiseen sekä yleisesti tuottavuusohjelman läpiviemiseen. Tullilaitoksen HTV-vähennystavoite on 170 (nettona 122) kehyskaudella 2007-2011.

VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa Tullilaitoksen vuoden 2007 tarkastuksesta todetaan, että valtuuskirjanpito ei ole talousarviosta annetun asetuksen 54 a §:n mukaisesti hoidettu, asetuksen 64 §:n tarkoittamien tilinpäätöslaskelmia varmentavien tase-erittelyjen laadinnassa on parannettavaa sekä talousarviomenojen kirjausjaksotusten toteutuksessa on korjattavaa siten, että se noudattaisi talousarviosta annetun asetuksen 5 a §:ää

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten ja suositusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön toimenpiteet

Ministeriö katsoo, että vuoden 2007 tilinpäätös ei anna aihetta toimenpiteisiin tulosohjauksen näkökulmasta, joskin tuottavuuden ja taloudellisuuden (painotetut suoritteet, kustannukset, henkilötyövuodet) kehitystä joudutaan seuraamaan jatkossa entistä tarkemmin (ks. edellä).

Tullilaitoksen sisällä käynnissä olevat uudistukset sekä tuottavuusohjelman tavoitteet korostavat erityisesti tulosohjauksen merkitystä mm. tulostavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja raportoinnissa.

Valtiokonttori

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Kertomusvuonna Valtiokonttorissa oli meneillään useita valtiotasoisia hallinnollisia kehittämishankkeita. Kehittämistoiminnan keskeisimpänä kohteena oli valtionhallinnon konsernimainen kehittäminen ja tukitehtävien tuottavuuden edistäminen.

Osana valtionhallinnon yleistä palvelukeskuskonseptia Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakasvirastoja oli kertomusvuonna 19 ja asiakkaita oli vuoden päättyessä viideltä eri hallinnonalalta.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Tulostavoiteasiakirjassa Valtiokonttorille asetettiin 22 tavoitetta, joista kahdeksan saavutettiin täysin. 11 tavoitteen osalta toteutumatta jäi joko osa sisällöllisistä tavoitteista, aikataulu venyi tavoitetta pitemmäksi tai resursseja käytettiin suunniteltua enemmän. Kolme tavoitetta jäi saavuttamatta.

Vaikuttavuus

Valtiokonttori saavutti pääosin sille asetetut vaikuttavuustavoitteet. Valtion henkilöstön eläkkeellesiirtymisiän odote nousi edelleen ja oli kertomusvuoden lopussa 61 vuotta 9 kuukautta. Myös valtion henkilöstön työkykyodote kehittyi suotuisasti.

Valtion velanhallinta kyettiin hoitamaan paremmalla taloudellisella tuloksella kuin mitä laskennallinen vertailusalkku edellytti. Tietohallinnon palvelukonseptia kehitettiin yhteistyössä ministeriön kanssa. Palvelukeskuskonseptin käyttöönottoa edistettiin KIEKU – hankkeessa ja vuoden 2007 lopussa henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukeskusten asiakaina oli 44% virastoista mitattuna virastojen henkilöstömäärällä. Prosessien yhtenäistämässä riittää työtä vielä tulevinakin vuosina.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Valtiokonttori saavutti pääosin toiminnan taloudellisuudelle asetetut perustietotekniikan kustannuksia ja toimitiloja koskeneet tavoitteet.

Hallinnon ohjaus -toimialalle asetetut tuottavuustavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet; talous- ja henkilöstöhallinnon yhteisen tietojärjestelmän hankinta eteni aikataulusta myöhässä samoin kuin toiminnan ja resurssien suunnittelun ja seurannan esiselvitysprojekti. Rahoitustoimialalla MMM:n lainojen hoidon siirto Valtiokonttoriin eteni suunnitellusti. Vakuutustoimialalla tuottavuustavoitteet saavutettiin pääosin. Tarkasteluvuonna laaditun selvityksen perusteella VK:n palvelukyky on muita suuria työeläke toimijoita heikompi johtuen paperipohjaisen asiakirjahallinnon aiheuttamasta hallintokulujen muita korkeammasta tasosta. Eläkehakemusten keskimääräistä käsittelyaikaa on pystytty nopeuttamaan VaEL -lainsäädännön voimaantulon (1.1.2007) aiheuttamista muutoksista. Nopeuttaminen edelleen edellyttäisi digitaalista asiakirjahallintoa. Vahingonkorvauspalveluiden osalta käsittelyaikataavoitteita ei kaikilta osin saavutettu.

Palvelukeskus on toiminut lähes suunnitellusti ja myös tukipalveluille asetetut tuottavuustavoitteet pääosin saavutettiin. Haasteita on kuitenkin vielä olemassa optimaalisen resurssoinnin tasossa suhteessa tuotettaviin palveluihin. Tämä koskee myös muotoutumassa olevaa uutta it-palvelukeskusta.

Valtiokonttorin maksullinen toiminta oli kannattavaa.

Laadunhallinnan tavoitteista saavutettiin antolainastoiminnan asiakastyytyväisyydelle asetettu tavoite sekä sähköisen vanhuuseläkehakemuksen toteuttaminen. Hallinnon ohjaus-toimialalla Netran tuloksellisuusosion ja työnantajan henkilöstötietopalvelun Tahtin käyttöönotto viivästyi. Vakuutustoimialalla tapaturmakorvausjärjestelmän uusiminen viivästyi eikä käsittelyaikataivoitteita saavutettu.

Hallinnon ohjaus -toimialalla, vakuutustoimialalla ja palvelukeskuksessa jäätin asiakastyytyväisyystavoitteista. Kun asiakastyytyväisyyttä tarkastellaan pidemmällä aikavälillä, rahoitustoimiala on nostanut profiiliaan, vakuutustoimiala on pysynyt suurin piirtein samalla tasolla ja hallinnon ohjaus -toimialan saamat arviot ovat heikentyneet.

Henkisten voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle asetetut tavoitteet Valtiokonttori saavutti pääosin.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Tulostavoiteasiakirjassa vuodelle 2007 asetettiin tavoitteita kaikille tuloksellisuuden osaluille. Tuloksellisuudesta on raportoitu Valtiokonttorin tilinpäätösasiakirjassa varsin laajasti. Ministeriö katsoo, että Valtiokonttorin toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat antavat pääosin informatiivisen ja kattavan kuvan Valtiokonttorin toiminnasta vuonna 2007.

Valtiokonttori esittää toimintakertomuksessaan myös suoritekohtaisia työaika- ja kustannustietoja toimialojen ja yhteisten toimintojen osalta. Ministeriö katsoo, että vastaavia tietoja tulisi esittää myös palvelukeskuksesta. Joidenkin raportoitujen tietojen osalta palvelukeskus on sisällytetty yhteisiin toimintoihin, mikä hankaloittaa tietojen vertailua. Ministeriö katsoo, että raportointia tulisi kehittää siten että organisaatorakenne pysyisi eri asioista raportoitaessa yhdenmukaisena.

Valtiokonttorin henkilötyövuosien määrä nousi kertomusvuonna edelleen ja oli vuoden lopussa 600 htv (edellisenä vuonna 581 htv). Ministeriö muistuttaa hallinnonalan tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamisen tärkeydestä tilanteessa, jossa Valtiokonttorin tehtävät ovat lisääntymässä mm. palvelukeskustehtävien osalta.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa on tuotu esille puutteita yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmissa. Koska Valtiokonttorin yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sisältää vain erillismenoja, esitetyt tiedot ei voida pitää oikeina ja riittävinä. Ministeriö edellyttää, kuten viimevuotisessa kannanotossa, että Valtiokonttori korjaa tilintarkastuskertomuksessa esille nostetut puutteet.

Osavuosisiraporteilla ja tilinpäätösasiakirjassa Valtiokonttori arvioi tavoitteiden toteutumista neliportaisella asteikolla, mikä nähdään ministeriössä pääosin informatiivisena. Tavoitteiden asettamisessa ja muodossa on kuitenkin vielä kehitettävää. Selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet helpottaisivat myös niiden toteutumisen objektiivista arviointia. Toisaalta mikäli tavoitteena on jokin tavoitearvo, myös raportoitaessa tulisi esittää toteutunut arvo eikä pelkästään sanallista arviota siitä, toteutuiko tavoite.

Valtiokonttorin toimenpiteet

Ministeriö katsoo, että Valtiokonttorin tulee selkeyttää palvelukeskuksen ja yhteisten toimintojen rooleja. Asiakassuhde muodostuu normaalia haasteellisemmaksi tilanteessa, jossa tilivirastolle palveluja tuottava organisaatio on osa samaa tilivirastoa. Palvelukeskusten Valtiokonttorille tuottamien palvelujen aiheuttamat kustannukset tulee pystyä erittelemään samalla tavoin kuin muidenkin asiakkaiden osalta.

Ministeriön toimenpiteet

Ministeriön tehtävänä on varmistaa, että edellytykset valtiokonsernia koskevien yhteisten periaatteiden, menettelyjen, rakenteiden ja järjestelmien toimeenpanolle ja yhdenmukaisuuskehitykselle ovat olemassa myös tulevina vuosina. Tätä palvelee myös ministeriön johtoryhmien uudelleenorganisointi; talouspolitiikan valmistelun, konserniohjauksen ja hallinnonalan ohjauksen johtoryhmät. Lisäksi ministeriössä valmisteltavat toimeenpanon ja yhdenmukaisuuden periaatteita ja menettelytapoja koskevat linjaukset tulee miettiä siten, että ne ovat tarkoituksenmukaisia ja toteuttamiskelpoisia. Kyse on osaltaan myös eri hallinnonalojen tuottavuusohjelmien tavoitteiden saavuttamista koskevien edellytysten luomisesta ja tukemisesta.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT)

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Tuloksellisuus ja sen kehitys

VATT otti huomioon toimintasuunnitelmassaan vuodelle 2007 hallitusohjelman ja valtiovarainministeriön strategisten tavoitteiden mukaisia tutkimustarpeita. Toimintavuosi oli uuden kolmivuotisen tutkimusohjelman ”Tuottavuus, palvelut ja hyvinvointi” toinen toteuttamisvuosi. Toiminnassa korostuivat palvelutuotannon tuottavuuden ja vaikuttavuustutkimuksen kehittäminen, kestävän taloudellisen kasvun sekä talouden sopeutumiskykyä edistävän rakennepolitiikan edellyttämät tutkimustarpeet.

VATT:n toiminta on organisoitu neljään tutkimusalueeseen; I) Työmarkkinat, verotus ja sosiaaliturva, II) Verotus ja talouskasvu, III) Ympäristö ja infrastruktuurit, IV) Hyvinvointipalvelut ja aluekehitys. Tutkimuskeskuksen julkaisujen määrä aleni neljänneksellä edellisestä vuodesta ja oli 115 julkaisua vuonna 2007. Myös koti- ja ulkomaisten julkaisujen määrä aleni kertomusvuonna. VATT:n suoritteiden määrä aleni noin viidenneksellä edellisestä vuodesta. Kertomusvuonna toteutettu tutkimuskeskuksen ulkoinen arviointi osaltaan heikensi tutkimuskeskuksen tulosta.

Tulostavoiteasiakirjassa sovituihin tulostavoitteisiin eivät kertomusvuonna toteutuneet seuraavat projektit: Eläkkeelle siirtyminen kotitalouksissa, Finanssipolitiikan kurinalaisuus ja kansalliset finanssipoliittiset säännöt EU:ssa, Arvonlisäverotuksen vaikutukset yritysten kasvuun ja työllistämiseen, Bioenergian kehittämisen kansantaloudelliset vaikutukset ja Markkinamekanismit julkisten palvelujen tuotannossa. Muilta osin valtiovarainministeriö katsoo, että VATT on toteuttanut sovitulla tavalla sille asetetut tutkimustehtävät.

Vaikuttavuus

VATT:n toiminnan vaikuttavuus perustuu tavoitteeseen tuottaa sellaista tietoa strategisilta toiminta-alueilta, joka parantaa talouspoliittisen päätöksenteon tietopohjaa ja tuotettu tieto mahdollisimman hyvin kohdentuu sellaisiin päätöksenteon tietotarpeisiin, jotka muutoin eivät tule tyydytyiksi. Tutkimuksen vaikuttavuustavoitteet ovat ensisijaisesti laadullisia.

Tutkimustuloksia käytettiin lukuisissa politiikkavalmisteluun liittyvissä hankkeissa. Ohessa joitakin esimerkkejä tutkimuksista, joilla VATT osallistui päätöksentekoa tukevaan valmisteluun: julkisten palveluiden tuottavuus, yritys- ja pääomaverotus, soviteltujen työttömyysturvaetuuksien ja työvoimapolitiittisten toimien vaikuttavuus, tuloerojen kehitys, varallisuuserojen kasvu sekä tuloerojen eriytyminen alueiden välillä ja alueiden sisällä, kansallisen ilmastostrategian vaikutukset.

VATT:n tutkijoilla on varsinaisen tutkimustoiminnan lisäksi ollut runsaasti erilaisia muita asiantuntijatehtäviä, jotka ovat palvelleet julkisen hallinnon päätöksenteon valmistelutyötä.

Kertomusvuonna toteutettiin tutkimuskeskuksen ulkoinen arviointi. Arvioinnin suoritti neljän asiantuntijan ryhmä puheenjohtajanaan professori Tor Eriksson.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan tulossopimukseen kirjatut vaikuttavuutta ja laatua koskevat tulostavoitteet saavutettiin.

Vaikuttavuuden lisäämiseksi valtiovarainministeriö antaa tuen sellaiselle kehittämistoiminnalle, jolla tutkimustoimintaa voidaan suunnata nykyistä laaja-alaisempiin ja pitkäkes-

toisempiin tutkimushankekokonaisuuksiin VM:n valmistelutyön näkökulmasta strategisesti tärkeillä painopistealueilla. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tehtävien ennakkoluulotonta priorisointia ulkoisessa arvioinnissa esitettyjen linjausten mukaisesti ja myös ministeriön aktiivista otetta VATT:n asiantuntemuksen hyödyntämiseksi nykyistä paremmin.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Vuonna 2007 valtiovarainministeriön kanssa tehdyssä tulostavoiteasiakirjassa ja VATT:n toimintasuunnitelmassa esitetyt tavoitteet saavutettiin toimintavuonna.

Maksullisen toiminnan tulot olivat vuonna 2007 kirjanpidon mukaan 74 011 euroa eikä kustannusvastaavuuslaskelmaa ole näin ollen tarvinnut esittää. Tutkimuskeskuksen rahoitus oli vuonna 2007 tasapainossa eikä määrärahojen ylitystarpeita täten ollut.

Valtiovarainministeriön kanssa allekirjoitetussa tulostavoiteasiakirjassa on asetettu VATT:n kokonaistuottavuuden kasvulle keskimäärin 1,5 % vuosikasvutavoite vuosille 2007 – 2009. Kertomusvuonna tuotosindeksi laski 15 % ja kokonaistuottavuus 14,6 %.

Toimintavuonna käynnistettiin virastohallinnon kehittämistyö ottamalla huomioon sisäisen valvonnan vaatimukset. Hallinnollisten tukitoimintojen uusilla tehtäväjärjestelyillä pyritään edistämään ydintehtävistä suoriutumista.

VATT:n ja valtiovarainministeriön välistä tulosohjausta ja yhteistyötä on jännevoitettu. VATT:n suunnittelu- ja tulossopimusasiakirjat on uudistettu tulosprisman mukaisesti.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2007 todetaan, että kustannusvastaavuuslaskelmissa esitettyjä tietoja ei voida pitää oikeina ja riittävinä, koska yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja ja kuluja ei ole kustannusvastaavuuslaskelmassa kohdennettu samojen periaatteiden mukaisesti. Muilta osin toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Lisäksi tilintarkastuskertomuksessa todetaan, että talousarvion toteutumisen analyysin sisältöön ja terminologiaan tulee kiinnittää huomiota.

Valtiovarainministeriö katsoo, että Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tulee kehittää edelleen raportointia sen varmistamiseksi, että toiminnallisesta tehokkuudesta esitettäviä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

VATT:n toimenpiteet

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on perehtynyt Valtiontalouden tarkastusviraston esittämiin havaintoihin ja huolehtii tehtyjen puutteiden korjaamisesta. Valtiovarainministeriön kanssa allekirjoitetussa tulostavoiteasiakirjassa vuodelle 2008 on keskeiseksi tutkimustoimintaa tukevaksi kehittämiskohteeksi asetettu tutkimushankkeiden kokonaisvaltaisen hallinnoinnin parantaminen. Tässä erityisenä painopisteenä on luoda maksullisen tutkimustoiminnan strategia.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että VATT raportoi ministeriön ja viraston välisissä neuvotteluissa toimenpiteistään yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan puutteiden korjaamiseksi sekä talousarvion toteutumisen analyysin kehittämiseksi.

Valtiovarainministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa VATT:n tilinpäätöksen ja tuloksellisuuden johdosta.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö huolehtii siitä, että VATT:n kanssa tehtävää tulossopimusta kehitetään siten, että sopimuksessa esitettävät tulostavoitteet tukevat nykyistä paremmin ministeriön valmistelutyötä strategisesti tärkeillä painopistealueilla. Tulossopimuksen kehittämisessä tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota tavoitteiden asettamisen selkeyteen ja niiden todentamiseen.

Valtiovarainministeriö huolehtii siitä, että Valtion taloudellinen tutkimuskeskus ryhtyy toimenpiteisiin yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan kirjausperusteisiin liittyvien puutteiden korjaamiseksi ja raportoi niistä ministeriön ja viraston välisissä neuvotteluissa.

Verohallinto

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Vuonna 2007 verohallinto tehosti toimintaan nostamalla henkilö- ja yritysverotuksen automaatioastetta, lisäämällä sidosryhmiltä saatavien tietojen määrää ja sähköistä tiedonkeruuta, ottamalla käyttöön uusia työvälineitä ja tuottamalla uusia sähköisiä palveluja. Vuonna 2007 mm. verokortti verkossa –palvelu vakiintui asiakkaiden käyttöön, sillä 200 000 kappaletta eli 13 prosenttia vuoden verokorttimuutoksista tehtiin verkossa (1000 kpl vuonna 2006).

Vuosi 2007 oli verohallinnolle merkittävien uudistushankkeiden vuosi. Esitäytetty veroilmoitus lähetettiin kaikille luonnollisille henkilöille eli noin 4,9 miljoonalle asiakkaalle. Heistä noin 29 prosenttia palautti ilmoituksen täydennettynä tai korjattuna.

Verohallinnon organisaation uudistamisen ensimmäinen vaihe eteni toimintavuonna siten, että hallituksen esitys verohallintolain muuttamiseksi annettiin 2.11.2007. Tavoitteena on muodostaa Verohallinto – niminen viranomainen, mikä mahdollistaisi toimintojen järjestämisen entistä joustavammin ja tuottavammin.

Verohallinnon tuottavuus kasvoi tavoitteen mukaisesti 2,0 prosenttia vuonna 2007. Henkilötyövuositoteuma oli 5 913 htv:ta, mikä alitti tulostavoiteasiakirjan laatimisen yhteydessä laaditun arvion 87 htv:lla. Yhteensä henkilötyövuosien määrä laski 149 htv:lla vuodesta 2006.

Kasvavista palkkamenoista ja suurista IT -investoinneista johtuen verohallinnon taloudellisuus kehittyi negatiiviseen suuntaan. Ministeriö edellyttää verohallinnon kiinnittävän huomiota myös ulkopuolisten palvelujen osuuden kasvuun kokonaismenoista.

Vuoden 2007 aikana on toteutettu verohallinnossa useita mittavia uudistuksia, jotka ovat merkittäviä vaikuttavuuden kannalta. Sähköisen asioinnin kehittämiseen sekä asiakastiedostamiseen on panostettu mm. kehittämällä verohallinnon internet-sivustoja.

Ministeriö katsoo, että verohallinnolle vuodelle 2007 asetetut tulostavoitteet pääsääntöisesti saavutettiin ja toiminta kaiken kaikkiaan sujui suunnitelmien mukaisesti.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteet

Verohallinto on raportoinut toiminnastaan ministeriölle sovitun mukaisesti pari kertaa vuodessa. Lisäksi varainhoitovuoden 2007 aikana pidettiin verohallinnon ja ministeriön tulosohjaajien välillä ns. puolivuotiskatsaus elokuussa 2007. Verohallinnon tulosohjaukseen liittyviä asioita on käsitelty kuukausittain ministeriön vero-osaston ja verohallinnon johdon tapaamisissa. Koko vuoden osalta tavoitteiden toteutumista tarkasteltiin toukokuussa 2008.

Vuoden 2007 tulostavoiteasiakirjassa verohallinnon tuloksellisuutta tarkastellaan kattavasti vaikuttavuuden, tuottavuuden ja taloudellisuuden kannalta. Kaikille näille osa-alueille on asetettu selkeät mitattavat tavoitteet.

Ministeriö katsoo, että raportoinnin perusteet ovat ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaisia. Tavoitteita niitä kuvaavine tunnuslukuineen tulee kuitenkin arvioida jatkuvasti kriittisesti ja katsoa, että tavoitteet asetetaan oikeille asioille, sekä tarpeeksi korkealle mutta realistiselle tasolle.

Verohallinnon toimenpiteet

Ministeriö katsoo, että Verohallituksen valtiovarainministeriön kanssa solmiman tulosta-voiteasiakirjan tavoitteet ovat suurimmaksi osaksi toteutuneet.

Varsinaiset suuret haasteet lähivuosina verohallinnolla liittyvät tuottavuusohjelman läpiviemiseen. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman tavoite verohallinnon osalta on, että henkilötyövuosimäärä vähenee n. 1 220:lla vuodesta 2005 vuoteen 2011, jolloin tavoitteena on saavuttaa noin 5000 henkilötyövuotta. Näyttää siltä, että alkuperäinen VH:lle osoitettu tuottavuustavoite oli liian optimistinen. Huomioiden VH:n nykyisen eläköitymis -ennusteen, ikä- ja koulutusrakenteen sekä tiedossa olevat (myös mahdolliset tuottavuutta edistävät) lainsäädäntöhankkeet, ei tuottavuusohjelman tavoite alle 5000 htv:stä vielä vuonna 2011 näytä ilmeisen realistiselta. Vuonna 2008 verohallinto joutuu jopa lisäämään työvoimaansa turvatakseen laadukkaana verotarkastuksen myös jatkossa. Verohallinto kuitenkin jatkaa tuottavuusohjelman viitoittamalla tiellä myös vuoden 2011 jälkeen. Tällöin myös suuret, tuottavuutta edistävät hankkeet, kuten verotili ja organisatiouudistus, alkavat kantaa hedelmää tuottavuusmielessä.

Tuottavuusohjelman tavoitteesta poikkeaminen vaikuttaa myös verohallinnon rahoituskehyksiin. Nykyiset kehykset on rakennettu sille lähtökohdalle, että tuottavuusohjelman tavoitteet viedään läpi aikataulussaan. Verohallinnon htv-kehysten suhdetta rahoituskehyksiin tullaan selvittämään tarkasti seuraavan TTS-kierroksen yhteydessä syksyllä 2008.

Henkilöstön määrän ja rakenteen suunnittelussa on lähtökohtana, että tehtävät suoritetaan nykyistä automaattisemmalla tavalla eli verotusprosessien kehittäminen pitkän tähtäimen tavoitetilan mukaisesti edellyttää toimintoja tukevan tietohallinnon kehittymistä vastaavaan suuntaan. Lähtökohdasta seuraa myös nopeasti kasvaneet IT-hankkeiden kulut. Tämä aiheuttaa myös osaltaan paineita verohallinnon rahoituskehyksille. Ministeriö edellyttää verohallintoa käymään tarkoin läpi tietohallintoonsa liittyvää hankesalkkuaan ja etsimään keinoja löytää kustannustehokkaita tapoja tietojärjestelmien kehittämiseen. Tässä yhteydessä on huomioitava myös se tosiasia, että tuottavuusohjelman läpiviemisen kannalta tietohallinto on avainasemassa.

Muutoksen hallinnassa on tärkeää panostaa johtamiseen, henkilöstön osaamiseen ja työkyvyn säilyttämiseen. Henkilöstön osaamista tulee kehittää niillä alueilla, jotka ovat kriittisiä tuloksellisuuden näkökulmasta ja henkilöstön kehittämisessä otetaan huomioon tavoitetilassa todetut osaamisen painopistealueet. Tavoiteltavaa on saada poissaolot ja lähtövaihtuvuus saataisiin lasku-uralle.

Tavoitteisiin etenemistä esimerkiksi tuottavuusohjelman puitteissa tulee jatkuvasti verrata vaikuttavuuteen ja vaikuttavuudessa tapahtuviin muutoksiin esim. laadullisissa asioissa. Vaikuttavuus ja laatu eivät saa kärsiä tuottavuuden kustannuksella. Vaikuttavuutta ja tuottavuutta on syytä seurata rinnakkain myös virastotasolla. Tällöin samalla seurataan myös verotuksen yhdenmukaisuuden toteutumista verohallinnon sisällä.

Ministeriön toimenpiteet

Vero-osasto katsoo, että vuoden 2007 tilinpäätös ei anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin tuloksellisuuden näkökulmasta. Kuten aikaisemmin on jo todettu, verohallinto on saavuttanut varsin hyvin sille asetetut tavoitteet. Tulosoaja pyytää verohallintoa kiinnittämään erityistä huomiota kustannusten seurantaan varsinkin palvelujen ostojen osalta. Maaliskuussa 2008 annettu valtioneuvoston kehyspäätös vuoteen 2012 ulottuvine tuottavuustavoitteineen korostaa erityisesti tulosoajauksen merkitystä mm. tulostavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja raportoinnissa.

Väestörekisterikeskus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Väestörekisterikeskukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 29.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Väestörekisterikeskus on saavuttanut asetetut vaikuttavuus-, tehokkuus- ja taloudellisuustavoitteet. Väestötietojärjestelmän tiedot ovat korkeatasoisia. (Ylläpitoon osallistuvat myös maistraatit). Väestörekisterikeskuksen johdonmukaisesti rakentama tietojen sähköinen viranomaispäivitys osoittaa tehokkuutensa. Se parantaa tietojen laatua ja vähentää sitoutuvaa työmäärää.

Tulotavoitteet ovat ylittyneet. Tietopalvelussa on tehty jälleen hyvä tulos. Viraston henkilöstöpolitiikka tähtää hyvään työilmapiiriin ja on siinä ulkopuolisen arvioinninkin mukaan onnistunut.

Varmennepalvelun käytettävyys ja siitä johtuen kannattavuus on liiketaloudellisen toiminnan osalta edelleen suuri ongelma.

JULHA:n asemaa on myös syytä selkeyttää. Onko sillä elinmahdollisuuksia, miten sitä tulisi kehittää ja onko kysymyksessä maksullinen palvelu vai konsernipalvelu.

Väestörekisterikeskuksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa todetaan, että Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelun kustannusvastaavuus on koko toiminnan osalta 65 %, josta liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus on vain 33 %. Väestörekisterikeskuksen on tarkastusviraston huomioiden mukaan ryhdyttävä toimenpiteisiin kannattavuuden parantamiseksi. Samaan asiaan on tarkastusvirasto painokkaasti kiinnittänyt huomiota tunnistuspalveluiden kehittämistä ja käyttöä julkisessa hallinnossa käsittelevässä toiminnantarkastuksessaan.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön toimenpiteet

Valtion vuoden 2008 talousarvioesityksessä on asetettu tavoite, että Väestörekisterikeskuksen varmennetuotannon tehokkuutta parannetaan. Siinä tarkoituksessa valtion varmennetuotanto organisoidaan uudelleen ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset. Selvitystyön organisoinnista vastaa valtiovarainministeriö.

Lääninhallitukset

Itä-Suomen lääninhallitus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Itä-Suomen lääninhallitukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 23.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Lääninhallitus on saavuttanut olennaisilta osin tulostavoitteensa. Itä-Suomen lääninhallitus on saavuttanut sille asetetut yleishallinnolliset tulostavoitteet. Lääninhallitus on pystynyt hyvin toteuttamaan sille asetettuja tuottavuustavoitteita. Vuodelle 2007 asetettu 2 htv vähennystavoite on toteutettu. Lääninhallituksen taloudenpito on ollut säästäväistä ja suunnitelmallista. Lääninhallitus on huolehtinut maistraattien valtakunnallisesta kehittämisestä tavoitteiden mukaisesti. Lääninhallitus on vuosien varrella ottanut ennakkoluulottomasti uusia tehtäviä vastaan.

Itä-Suomen lääninhallituksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa Itä-Suomen lääninhallituksen vuoden 2007 tarkastuksesta todetaan, että lääninhallituksen talousarvion toteumalaskelmassa valtuuksista ei anneta riittäviä tietoja valtuuksista ja niiden käytöstä. Tarkastusvirasto suosittaa, että jatkossa Länsi-Suomen lääninhallitus sisällyttää oikeat ja riittävät tiedot kaikista valtuuksista ja niiden käytöstä toimintakertomukseensa.

Koska maksullisen palvelutoiminnan kustannuslaskelmien taustalla oleviin työaikatietoihin sisältyy arvionvaraisuutta, ei lääninhallituksen omaa maksullista toimintaa kuvaavia tietoja voida pitää oikeina eikä riittävinä. Lääninhallituksessa on työajanseuranta, mutta tarkastusvirasto näkee otantaan perustuvassa menetelmässä tiettyjä heikkouksia.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö pyrkii yhteistyössä lääninhallitusten kanssa edistämään seurannan ja raportoinnin yhtenäisyyttä. Lääninhallituksissa on otettu käyttöön yhtenäinen työajan seurantajärjestelmä. Lääninhallitukset ovat vuoden 2008 alkaen oman tiliviraston (Etelä-Suomen lääninhallitus-tilivirasto) alaisuudessa, mikä osaltaan helpottaa yhtenäistä tietojen esittämistä kaikessa talousraportoinnissa. Erityisenä haasteena lääninhallituksille on tuottavuusohjelman toimeenpano ja valmistautuminen aluehallinnon uudistukseen, joka toteutuu vuoden 2010 alusta. Näissä hankkeissa ja uudistuksissa ministeriö huolehtii osaltaan mahdollisimman tiiviistä yhteistyöstä, jonka avulla lääninhallitusten osaaminen ja voimavarat saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Oulun lääninhallitus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Oulun lääninhallitukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 30.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Valtiovarainministeriö toteaa, että lääninhallitus on saavuttanut olennaisilta osin hyvin tulostavoitteensa. Oulun lääninhallituksella on erikoistumistehtävänä lääninhallitusten peruspalvelujen arvioinnin kehittäminen ja arvioinnin tulosten valtakunnallinen yhteenveto. Lääninhallitus on maaherran henkilökohtaisen panoksen ansioista suoriutunut tehtävästä hyvin. valtakunnallinen peruspalveluraportti on saanut osakseen kiitosta. Palvelutavoitteiden seurantajärjestelmän rakentaminen ei ole onnistunut, mutta syynä on seurantatiedon kertymisen hitaus, johon lääninhallitus ei toistaiseksi ole voinut suoraan vaikuttaa. Paikkatietoportaali Pation kehittäminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Yleishallinnolliset tulostavoitteet on saavutettu. Alueellinen yhteistyö on Oulun läänissä vankalla pohjalla. Yhteispalvelua on edistetty asianmukaisesti, mutta yhteispalvelupisteiden perustaminen on hieman tavoitteellisesta aikataulusta jäljessä.

Tuottavuusvähennykset on saavutettu, jopa ylittyneet. Henkilöstön työtyytyväisyysluvut ovat lievästi laskeneet, mutta eivät ole huonolla tasolla.

Alueelliset palvelutavoitteet on saavutettu. Liikenneluvissa, joissa kaikilla lääninhallituksilla on hiukan vaikeuksia tavoiteaikojen saavuttamisessa, on päästy varsin lähelle tavoitetta.

Oulun lääninhallituksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa Oulun lääninhallituksen vuoden 2007 tarkastuksesta todetaan, että lääninhallituksen tulee selkeyttää yhteisrahoitteisen toiminnan kirjauskäytäntöjä Valtiokonttorin kirjanpidon tileistä antaman määräyksen mukaisesti.

VTV suosittaa, että talousarvion toteutumista osoittavia laskelmia kootaan yhteen ja sanallista analysointia lisätään.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö pyrkii yhteistyössä lääninhallitusten kanssa edistämään seurannan ja raportoinnin yhtenäisyyttä. Lääninhallituksissa on otettu käyttöön yhtenäinen työajan seurantajärjestelmä. Lääninhallitukset ovat vuoden 2008 alkaen oman tiliviraston (Etelä-Suomen lääninhallitus -tilivirasto) alaisuudessa, mikä osaltaan helpottaa yhtenäistä tietojen esittämistä kaikessa talousraportoinnissa. Erityisenä haasteena lääninhallituksille on tuottavuusohjelman toimeenpano ja valmistautuminen aluehallinnon uudistukseen, joka toteutuu vuoden 2010 alusta. Näissä hankkeissa ja uudistuksissa ministeriö huolehtii osaltaan mahdollisimman tiiviistä yhteistyöstä, jonka avulla lääninhallitusten osaaminen ja voimavarat saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Lapin lääninhallitus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Lapin lääninhallitukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 22.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Valtiovarainministeriö toteaa, että lääninhallitus on saavuttanut olennaisilta osin tulostavoitteensa. Lääninhallitus on saavuttanut yleishallinnolliset tulostavoitteet. Lääninhallituksen sisäinen ilmapiiri on parantunut työtyytyväisyyskyselyjen mukaan. Lääninhallitus on saavuttanut alueelliset palvelutavoitteet erittäin hyvin.

Lääninhallituksen tuottavuustavoite vuodelle 2007 oli (kumulatiivinen) 6 htv:ta. Siitä on toteutunut 5,6 htv:ta, mutta lääninhallitus on todennut, että vuonna 2008 päästään uuteen tavoitteeseen ja hiukan ylikin.

Lääninhallituksen organisaatiota ja järjestelmiä on selkeytetty. Laatutyöhön tulisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Lääninhallituksen raportointi on selkeää ja jäsenneltyä. Aikaisemmin edellytetyt toimet sisäisen valvonnan parantamiseksi on toteutettu.

Lapin lääninhallituksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa todetaan, että Lapin lääninhallitus on ylittänyt valtion talousarviolain 10 §:ssä tarkoitettuja myöntövaltuuksia momenteilla 26.98.61 ja 29.01.62 yhteensä 114.000 eurolla.

Työaikatietojen arvionvaraisuuden vuoksi tarkastusvirasto ei pidä lääninhallituksen maksullista palvelutoimintaa kuvaavissa kustannusvastaavuuslaskelmissa esitettyjä tietoja oikeina ja riittävinä.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kirjauskäytäntöjä tulee selkeyttää Valtiokonttorin kirjanpidon tileistä antaman määräyksen mukaisiksi.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö pyrkii yhteistyössä lääninhallitusten kanssa edistämään seurannan ja raportoinnin yhtenäisyyttä. Lääninhallituksissa on otettu käyttöön yhtenäinen työajan seurantajärjestelmä. Lääninhallitukset ovat vuoden 2008 alkaen oman tiliviraston (Etelä-Suomen lääninhallitus-tilivirasto) alaisuudessa, mikä osaltaan helpottaa yhtenäistä tietojen esittämistä kaikessa talousraportoinnissa. Erityisenä haasteena lääninhallituksille on tuottavuusohjelman toimeenpano ja valmistautuminen aluehallinnon uudistukseen, joka toteutuu vuoden 2010 alusta. Näissä hankkeissa ja uudistuksissa ministeriö huolehtii osaltaan mahdollisimman tiiviistä yhteistyöstä, jonka avulla lääninhallitusten osaaminen ja voimavarat saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Länsi-Suomen lääninhallitus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Länsi-Suomen lääninhallitukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 17.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Ministeriö toteaa, että lääninhallitus on saavuttanut olennaisilta osin tulostavoitteensa. Hallinnon tulosalueen tavoitteet on saavutettu. Länsi-Suomen lääninhallitus on ollut aktiivinen viranomaisten alueellisen yhteistyön edistämisessä. Erityisesti turvallisuussektorilla lääninhallituksen työ on ollut tuloksellista. Lääninhallituksessa on tehty määrätietoisesti prosessien tehostamistyötä. Tärkeänä kohteena on ollut mm. kanteluiden käsittely, jossa saavutettu hyviä tuloksia: huolestuttavaa on, että erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalan kantelut lisääntyvät edelleen, mutta kanteluiden käsittelyn nopeuttamisella lääninhallitus on kuitenkin pystynyt pysymään kohtuullisissa aikatauluissa.

Lääninhallitus on toteuttanut lääninhallituskohtaiset tietohallinnon erityistehtävät mm. vesikulkuneuvorekisterin kehittämisessä.

Lääninhallituksen sisäinen henki näyttää hyvältä: työtyytyväisyysluvut ovat kohtuullisella ja monin osin hyvälläkin tasolla ja kehitys on pääosin positiivista.

Tärkeimmät alueelliset palvelutavoitteet on saavutettu. Liikenneluvissa on samalla tavalla pientä viivettä kuin useimmilla lääninhallituksilla. Ympäristöterveydenhuollon laitosvalvonnan taso ei vastaa tavoiteta, mutta tähän tavoitteeseen liittyvät kysymykset on käytävä läpi MMM:n elintarvike- ja terveysosaston johdolla.

Lääninhallitus on esimerkillisesti edistänyt uusimuotoista yhteispalvelua läänin alueella.

Länsi-Suomen lääninhallituksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa Länsi-Suomen lääninhallituksen vuoden 2007 tarkastuksesta todetaan, että lääninhallituksen talousarvion toteumalaskelmassa valtuuksista ei anneta riittäviä tietoja valtuuksista ja niiden käytöstä. Tarkastusvirasto suosittaa, että jatkossa Länsi-Suomen lääninhallitus sisällyttää oikeat ja riittävät tiedot kaikista valtuuksista ja niiden käytöstä toimintakertomukseensa.

Lääninhallituksen tulee selkeyttää kirjauskäytäntöjään siten, että yhteisrahoitteiseksi toiminnaksi katsottava rahoitus kirjataan liikekirjanpidossa asianmukaisille tileille Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti.

Tarkastusvirasto kiinnittää myös huomiota sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman valmistelutapaan, lähinnä arvioinnin ja johtopäätösten perustelujen puutteisiin.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö pyrkii yhteistyössä lääninhallitusten kanssa edistämään seurannan ja raportoinnin yhtenäisyyttä. Lääninhallituksissa on otettu käyttöön yhtenäinen työajan seurantajärjestelmä. Lääninhallitukset ovat vuoden 2008 alkaen oman tiliviraston (Etelä-Suomen lääninhallitus-tilivirasto) alaisuudessa, mikä osaltaan helpottaa yhtenäistä tietojen esittämistä kaikkessa talousraportoinnissa. Erityisenä haasteena lääninhallituksille on tuottavuusohjelman toimeenpano ja valmistautuminen aluehallinnon uudistukseen, joka toteutuu vuoden 2010 alusta. Näissä hankkeissa ja uudistuksissa ministeriö huolehtii osaltaan mahdollisimman tiiviistä yhteistyöstä, jonka avulla lääninhallitusten osaaminen ja voimavarat saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Etelä-Suomen lääninhallitus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Etelä-Suomen lääninhallitukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 23.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Valtiovarainministeriö toteaa, että Etelä-Suomen lääninhallitus on saavuttanut tärkeimmät tulostavoitteensa. Lääninhallitus on huolehtinut hyvin sille uskotuista erityistehtävistä, joita lääninhallituksella on lukuisia määriä sekä hallinnollisen tilivirastoroolin toteuttamiseen liittyvistä valmisteluista. Hallinnon tulosalueen kannalta tärkeimmät ovat yhteispalvelun operatiivinen edistäminen (mm. koulutus ja tiedotus) ja verkkoasioinnin kehittäminen lääninhallituksissa.

Alueelliset palvelutavoitteet on pääosin saavutettu. Liikennelupien käsittelyajoissa on tapahtunut suotuisaa kehitystä. Taksilupien käsittelyajat eivät ole täysin olleet tavoitteen mukaisia, mutta poikkeamilla ei ole suurta merkitystä. Sosiaali- ja terveystoimen ja sivistystoimen kanteluiden käsittely on ollut tavoitteen mukaista, mikä on hyvin tärkeää, koska niiden huomio- ja painoarvo on suuri. Kunnalliskanteluiden käsittelyssä on edelleen ollut viivästyistä tavoitteesta.

Lääninhallitusten yhteiset yleishallinnolliset tulostavoitteet on saavutettu. Lääninhallitus on myös saanut asiakastytyväisyyskyselystä hyvän palautteen.

Lääninhallituksen työtyytyväismittauksen tulokset ovat positiiviset, keskimääräinen arvosana on kohonnut ja se on nyt 3,3, Lääninhallituksen henkilöstöpolitiikka on suunnitelmallista. Tuottavuustavoite 3 htv (kumulatiivinen 17 htv) on saavutettu.

Talouden toteuma 2007 on tyydyttävä.

Etelä-Suomen lääninhallituksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa Etelä-Suomen lääninhallituksen vuoden 2007 tarkastuksesta todetaan, että lääninhallituksen talousarvion toteumalaskelmassa valtuuksista ei anneta riittäviä tietoja valtuuksista ja niiden käytöstä. Tarkastusvirasto huomauttaa, että

jatkossa Etelä-Suomen lääninhallituksen tulee sisällyttää oikeat ja riittävät tiedot kaikista valtuuksista ja niiden käytöstä toimintakertomukseensa.

Kustannusvastaavuuslaskelmiin sisältyy työajan kohdentamisesta johtuvaa olennaista arviovaraisuutta, eikä tarkastusvirasto näin ollen voi pitää laskelmissa esitettyjä tietoja oikeina ja riittävinä.

Kihlakunnanvirastojen toimintamäärärahaosuus momentilla 26.07.21 on ylittynyt noin 90.000 eurolla. Määräraha on kuitenkin valtakunnallisella tasolla ollut riittävä, joten ylityksestä ei ole aiheutunut valtiovarainministeriön arvion mukaan haittaa, mutta lääninhallituksen tulee kiinnittää jatkossakin huomiota määrärahojen riittävyyden seurantaan.

Tarkastusvirasto on havainnut palkkahallinnon tarkastuksessa sisäisen valvonnan puutteita, joiden johdosta lääninhallitus on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin. Ministeriö toteaa, että kaikissa lääninhallituksissa on vuoden 2008 alusta otettu käyttöön yhtenäinen työajan seuranta, minkä johdosta voidaan odottaa, että mm. kustannusvastaavuuslaskelmien tasoa voidaan merkittävästi yhtenäistää ja parantaa.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö pyrkii yhteistyössä lääninhallitusten kanssa edistämään seurannan ja raportoinnin yhtenäisyyttä. Lääninhallituksissa on otettu käyttöön yhtenäinen työajan seurantajärjestelmä. Lääninhallitukset ovat vuoden 2008 alkaen oman tiliviraston (Etelä-Suomen lääninhallitus-tilivirasto) alaisuudessa, mikä osaltaan helpottaa yhtenäistä tietojen esittämistä kaikessa talousraportoinnissa. Erityisenä haasteena lääninhallituksille on tuottavuusohjelman toimeenpano ja valmistautuminen aluehallinnon uudistukseen, joka toteutuu vuoden 2010 alusta. Näissä hankkeissa ja uudistuksissa ministeriö huolehtii osaltaan mahdollisimman tiiviistä yhteistyöstä, jonka avulla lääninhallitusten osaaminen ja voimavarat saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Ahvenanmaan lääninhallitus

Valtiovarainministeriö toteaa, että Ahvenanmaan lääninhallitukselle on tulosneuvottelujen yhteydessä 22.1.2008 annettu palautetta viraston toiminnasta. Ministeriön jäljempänä mainitut huomiot perustuvat tulostavoitteiden saavuttamisen osalta erityisesti tulosneuvotteluja varten toimitettuun aineistoon ja siitä annettuun palautteeseen sekä täydentävin osin viraston tilinpäätöskertomukseen.

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteuttaminen

Valtiovarainministeriö toteaa, että lääninhallitus on panostanut kiitettävästi asiakaspalveluun ja sen parantamiseen. Lääninhallitus on pitänyt myös maaherran johdolla valtionhallinnon profiilia sopivasti näkyvänä maakunnassa. Maaherra on kiinnittänyt paljon huomiota henkilöstön kehittämiseen ja viraston työtyytyväisyysluvut ovat varsin hyvät. Vuoden 2007 tulostavoitteet on saavutettu.

Ahvenanmaan lääninhallituksen toimenpiteet

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa Ahvenanmaan lääninhallituksen vuoden 2007 tarkastuksesta todetaan, että maksullisen palvelutoiminnan kustannuslaskelmien taustalla oleviin työaikatietoihin sisältyy arvionvaraisuutta, joka heikentää maksullista toimintaa kuvaavien tietojen oikeellisuutta. Toiminnan tehokkuutta kuvaavia lukuja ei voida pitää luotettavina.

Tietosuojasuunnitelmaa ei ole päivitetty vuoden 1996 jälkeen.

Valtiovarainministeriö edellyttää, että edellä mainittujen tarkastusviraston huomautusten suhteen ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin. Työajankäytön seurannassa on luonnollisesti otettava huomioon toiminnan volyyymi suhteessa seurantajärjestelmän raskauteen.

Ministeriön toimenpiteet

Valtiovarainministeriö pyrkii yhteistyössä lääninhallitusten kanssa edistämään seurannan ja raportoinnin yhtenäisyyttä. Mantereen lääninhallituksissa on otettu käyttöön yhtenäinen työajan seurantajärjestelmä. Ahvenanmaan lääninhallituksen on syytä tutustua siihen ja saada siitä vihjeitä oman toimintansa kehittämiseen. Erityisenä haasteena lääninhallituksille on tuottavuusohjelman toimeenpano ja valmistautuminen aluehallinnon uudistukseen, joka toteutuu vuoden 2010 alusta. Näissä hankkeissa ja uudistuksissa ministeriö huolehtii osaltaan mahdollisimman tiiviistä yhteistyöstä, jonka avulla lääninhallitusten osaaminen ja voimavarat saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Valtion vakuusrahasto

Talletuspankkien vakaan toiminnan turvaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen Valtion vakuusrahasto (379/1992). Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja erityisehdoin (*tukilaina*) luottolaitostoiminnasta annetun tarkoitetuille vakuusrahastoille. Rahaston vastuulla voidaan antaa takauksia mainittujen vakuusrahastojen ottamille lainoille. Rahaston varoista voidaan myös merkitä suomalaisen talletuspankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Rahastoon kuuluvat ne varat, jotka rahaston toiminnasta kertyvät ja jotka valtion talousarviossa rahastolle myönnetään. Rahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan turvata talletuspankkien vakaa toiminta.

Tilikaudella 2007 rahaston tulos oli noin 16,6 miljoonaa euroa ja tase vuoden lopussa noin 39 miljoonaa euroa. Tilinpäätös on vahvistettu 7.5.2008.

Tilintarkastus on suoritettu 28.3.2008. Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtioneuvoston yleisistunto määrää kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulee olla KHT-tilintarkastajia tai niin, että toinen on JHTT -tilintarkastaja. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Ministeriöllä ei ole huomauttamista Valtion vakuusrahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2007.

Valtion eläkerahasto

Valtion eläkelain (1295/2006) piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvien tulevien eläkkeiden, perhe-eläkkeiden ja niihin verrattavien muiden etujen maksamiseen varautumiseksi ja näistä eduista valtiolle aiheutuvien menojen tasaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion eläkerahasto.

Valtiovarainministeriön tehtävänä on valvoa rahaston taloutta ja toimintaa. Valtiovarainministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä, talouden hoitoa ja varojen sijoittamista koskevia yleisiä määräyksiä. Valtiovarainministeriöllä on oikeus saada rahastolta tarvittavat tiedot ja selvitykset. Rahaston varat ovat valtion varallisuutta, mutta ne ovat rahaston hallinnassa ja nimissä. Rahaston toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista.

Valtion eläkerahaston varat koostuvat rahastolle tuloutettavista valtion virastojen ja laitosten, liikelaitosten ja muiden yhteisöjen eläkemaksuista, työntekijäin eläkemaksuista sekä rahaston varoille saatavista tuotoista. Lisäksi rahasto saa tuloja siirtymämaksusta muutettaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi ja muista maksuista, jotka erikseen on säädetty rahaston tuloksi. Työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtion eläkerahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi maksun soveltuvien osien siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

Valtion eläkerahaston tuottojäämä vuonna 2007 oli 1 946,3 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma 11 164,9 miljoonaa euroa. Taseessa sijoitukset on arvostettu hankintahintaan.

Rahaston sijoitusten nettotuotot käyvin hinnoin vuonna 2007 olivat 194,6 miljoonaa euroa. Rahaston sijoitusten tuotto oli 1,8 prosenttia.

Ministeriö vahvisti valtion eläkerahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Tilintarkastus on suoritettu 28.2.2008. Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joiden molempien tulee olla joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastajia (JHTT). Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Valtiovarainministeriö asetti 8.11.2006 antamassaan toimintaohjeessa rahastolle pitkän aikavälin tuottotavoitteen sekä toiminnallisen tulostavoitteen. Valtion eläkerahaston sijoitus-toiminnan tulee pitkällä aikavälillä tuottaa enemmän kuin valtion näkökulmasta riskitön sijoitusvaihtoehto. Riskittömällä tuotolla tarkoitetaan valtion nettovelan kustannusta mukaan lukien velanhallinnassa tehtyjen johdannaissopimusten kustannukset. Nettovelalla tarkoitetaan valtion budjettitalouden velan ja kassavarojen erotusta. Toiminnallisen tulostavoitteen mukaan eläkerahaston sijoitustoiminnan tuoton tulee riskikorjattuna ylittää rahaston sijoitussuunnitelmassa määritellyn vertailuindeksin tuotto.

Rahasto on vuosina 2001 – 2007 tuottanut enemmän kuin riskitön sijoitusvaihtoehto, joten pitkän aikavälin tuottotavoite on saavutettu. Vuonna 2007 rahaston sijoitustoiminnan tuotto (1,79 %) ylitti vertailuindeksin tuoton (1,73 %), mutta jäi riskikorjattuna vertailuindeksiä heikommaksi. Toiminnallista tulostavoitetta ei näin ollen saavutettu vuonna 2007.

Rahasto on suorittanut sille lailla säädetty tehtävät.